

LIBRIS

We know
books

ROMÂNIA, ȚARA MEA

Magda Stan

Istoria pentru elevii curioși

Voievozi și cărturari

Caiet de lectură și activități

Nume .....

Prenume .....

Clasa .....

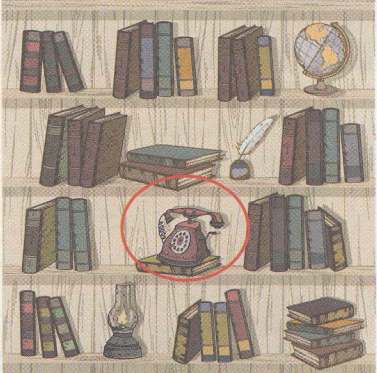
Școala .....

Cuprins

Introducere	3
I. Întemeietori de țară	4
● Ne jucăm, învățăm!	8
II. Voievozi vestiți și faptele lor	10
● Ne jucăm, învățăm!	16
III. Cărturari și cronicari	18
● Ne jucăm, învățăm!	22
Rezolvări: NE JUCĂM, ÎNVĂȚĂM!	24

Rezolvarea aplicațiilor

Capitolul I	Capitolul II	Capitolul III
Pagina 8 1 – Autoevaluare 2 – A. Bogdan I B. Negru Vodă 3	Pagina 16 1 – B. Atacul de noapte de la Târgoviște 2 – A. Voievodul Mircea cel Bătrân B. Voievodul Iancu de Hunedoara C. Voievodul Ștefan cel Mare 3 – Autoevaluare	Pagina 22 1 – români, românii, români, Românească 2 3 – Autoevaluare

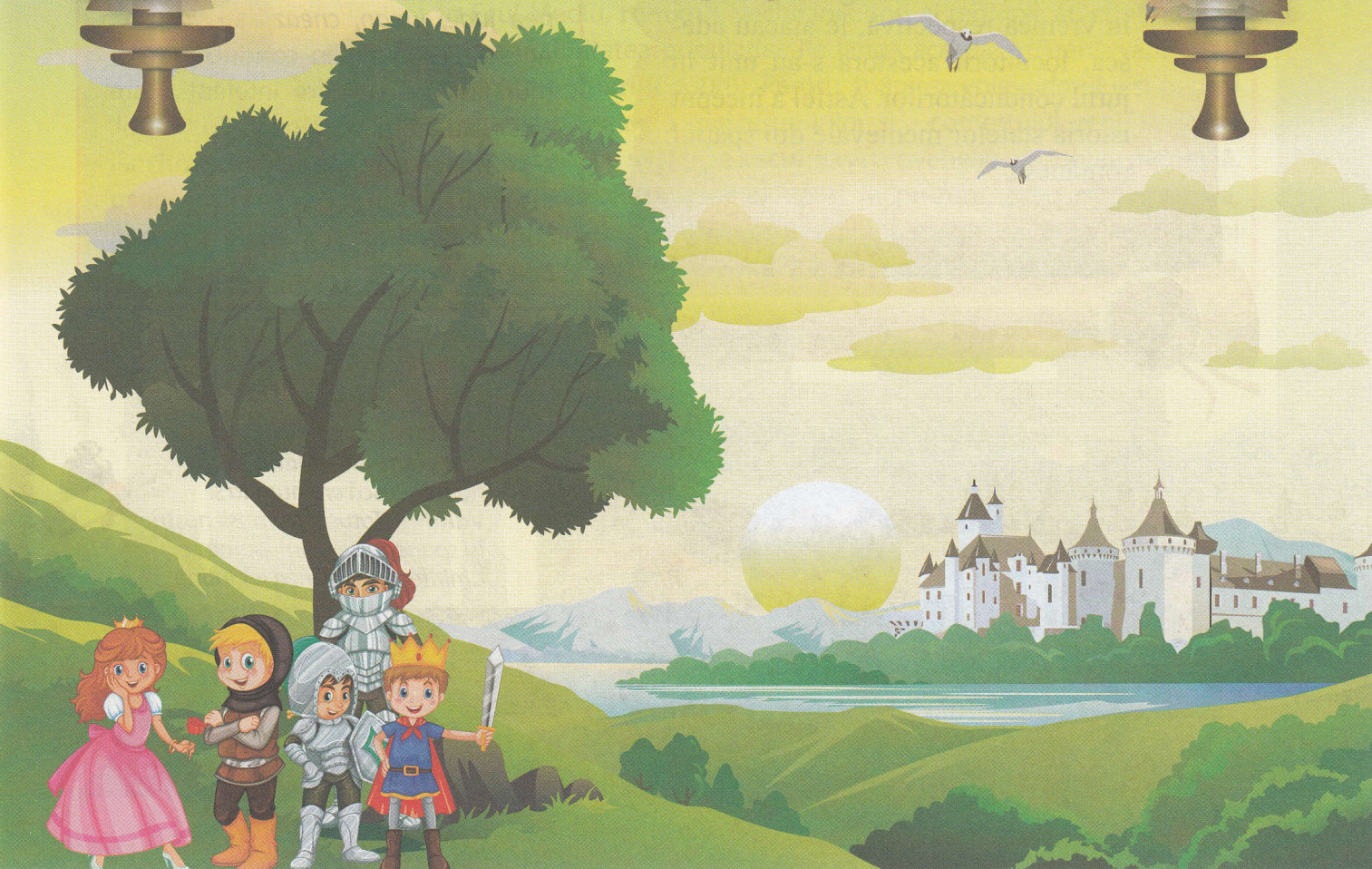

Voievozi și cărturari

- *Cine a întemeiat, în Evul Mediu, Țările Române?*
- *De ce au luptat voievozii români?*
- *Cine au fost cei mai vestiți cărturari din spațiul românesc?*

Istoria Evului Mediu povestește mai ales despre conducători viteji, întemeietori de țări, apărători ai credinței și ai pământului strămoșesc. Dar ea a fost scrisă și de oameni obișnuiți, care au muncit pământul, au dezvoltat orașele, au luptat în bătălii. Despre faptele tuturor au scris cărturarii ale căror cronică ne ajută să înțelegem vremurile trecute.

Acest caiet te invită să le descoperi!

Întemeietori de țară

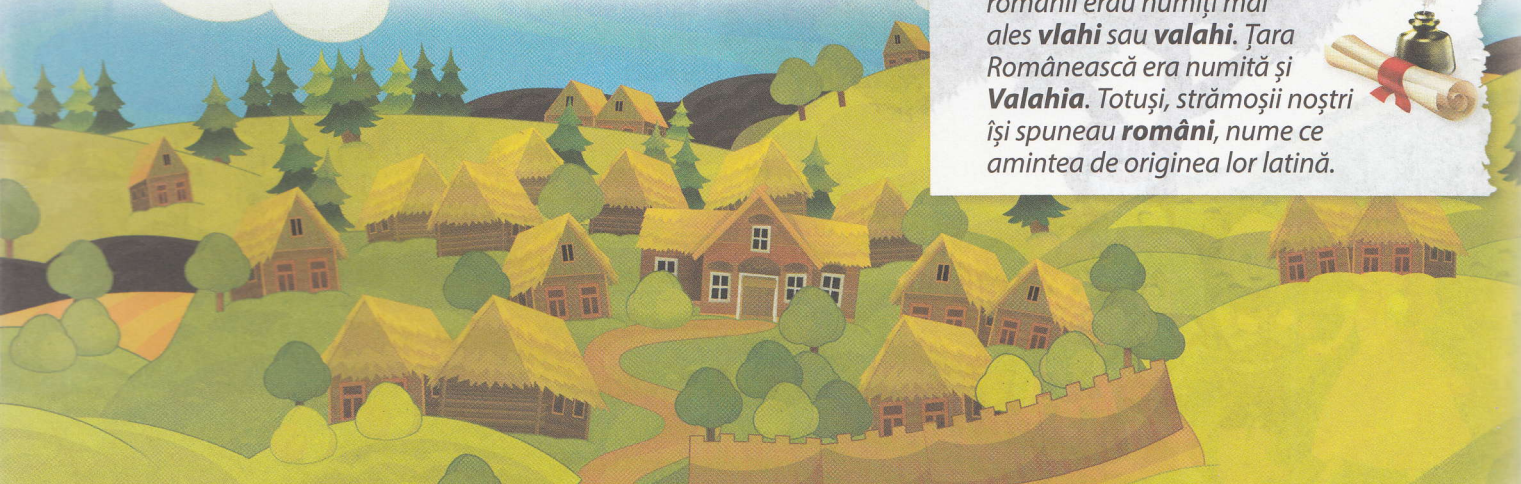
Poporul român s-a format cu peste 1000 de ani în urmă, în primele secole ale Evului Mediu. Pe măsură ce comunitățile s-au dezvoltat, dar și ca urmare a amenințărilor venite din partea statelor vecine sau a diferitelor popoare migratoare care, în vremea respectivă, le atacau adesea, locuitorii acestora s-au unit în jurul conducătorilor. Astfel a început istoria statelor medievale din spațiul românesc.

Pe un picior de plai...

Timp de mai multe secole, românii au trăit în sate aflate la câmpie, la deal sau pe culmile munților. O astfel de comunitate se numește **obște sătească**. Locuitorii ei se îndeletniceau cu agricultura sau cu păstoritul, erau meșteșugari și, uneori, făceau comerț cu alte comunități, învecinate sau mai îndepărtate. În fruntea obștii sătești se afla un conducător, căruia i se spunea *jude, jupan, cneaz* sau *voievod*. Acesta era ajutat în conducerea comunității de oameni înțelepți, care alcătuiau Sfatul Bătrânilor. Cu timpul, s-a format o categorie de locuitori mai înstăriți, din rândul cărora proveneau conducătorii: aceștia au fost numiți *boieri* sau *nobili*.

Știi că...?

În scrierile din Evul Mediu, românii erau numiți mai ales **vlahi** sau **valahi**. Țara Românească era numită și **Valahia**. Totuși, strămoșii noștri își spuneau **români**, nume ce amintea de originea lor latină.

Pentru a se apăra în fața primejdiilor, cu timpul, obștile sătești au început să se unească, sub conducerea unei căpetenii (cneaz sau voievod), formând state timpurii, numite *cnezate* și *voievodate*. Aceste state mici cuprindeau, de obicei, satele aflate într-o anumită regiune (de exemplu, pe cele de pe valea unui râu). Centrul (capitala) lor era o cetate fortificată.

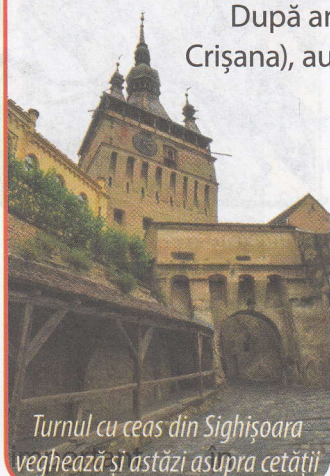
Documentele medievale au scris despre unele dintre aceste state timpurii. Potrivit lor, voievodatele conduse de Menumorut, Gelu și Glad, din Transilvania și Banatul de azi, au luptat, în jurul anului 900, împotriva atacatorilor. Mai târziu, în secolul al XIII-lea, documentul *Diploma cavalerilor ioaniți* amintea despre voievozii Litovoi și Seneslau, respectiv despre Ioan și Farcaș, conducători ai românilor de la sud de Carpați.

Dincolo de Carpați, printre români, maghiari, sași și secui

După anul 1000, Transilvania, inclusiv teritoriile din nord și nord-vest (Maramureș, Crișana), au fost ocupate de Regatul Ungariei. Transilvania a devenit un voievodat în cadrul acestui regat, având în fruntea sa un voievod, supus regelui Ungariei.

În Evul Mediu, **românii**, vechii locuitori ai regiunii, au continuat să formeze majoritatea populației. Pe lângă aceștia, în Transilvania s-au stabilit și **maghiari** (unguri). Pentru apărarea voievodatului și pentru dezvoltarea orașelor, a meșteșugurilor și a comerțului, regii Ungariei i-au chemat aici pe **sași** și pe **secui**. Sașii proveneau din lumea germană. Ei au întemeiat orașe care există și în prezent, precum Sighișoara, Sibiu, Mediaș, Sebeș. Secuii vorbesc limba maghiară. Ei au avut un rol important în apărarea sud-estului Transilvaniei.

Turnul cu ceas din Sighișoara
veghează și astăzi asupra cetății

Comunitate tradițională

Stema Transilvaniei

Poarta cetății Alba Iulia

Pe apa Dâmboviței, împreună cu Negru Vodă

Vechile legende privind întemeierea Țării Românești, statul medieval de la sud de Carpați, povestesc despre Negru Vodă (sau Radu Negru Voievod).

Potrivit acestora, **Negru Vodă**, venind din Țara Făgărașului, pe care o conducea, a trecut Munții Carpați, pe la anul 1290, împreună cu oamenii săi de încredere, și a devenit primul voievod al Țării Românești. Cronicile sau letopisețele medievale numeau **descălecat** momentul întemeierii unui stat din acele vremuri.

Basarab I, întemeietor al Țării Românești

Voievodul Țării Românești, **Basarab I**, numit mai târziu *Întemeietorul*, este considerat de istorici ca fiind cel care a înființat statul Țara Românească. El a luptat pentru independența statului său împotriva regelui Ungariei, Carol Robert. Bătălia dintre armata condusă de Basarab I și cea în fruntea căreia se afla regele Ungariei s-a purtat la Posada, într-un loc îngust, înconjurat de munți stâncoși, în anul 1330. Victoria obținută de Basarab I a asigurat libertatea Țării Românești.

Vânătoarea lui Dragoș

Întemeierea statului medieval Moldova este învăluită în legendă. Se spune că **Dragoș**, voievod român din Maramureș, a plecat în munți, împreună cu oamenii săi și o cățelușă care se numea Molda, să vâneze un zimbru (bour) imens. Râul pe malul căruia a fost prins zimbrul a fost numit *Moldova*, iar Dragoș a decis să întemeieze statul cu același nume.

Istoricii spun că „descălecatul” lui Dragoș, primul întemeietor, a avut loc în jurul anului 1350, voievodul fiind trimis de regele Ungariei să întemeieze o marcă (regiune de graniță), în nordul Moldovei. Aceasta avea rol de apărare în fața tătarilor, ale căror atacuri produceau pagube foarte mari.

File de legendă

Fiind în Țara Ungurească un conducător pe care îl chema Radu Negru Voievod, mare conte peste Făgăraș, s-a ridicat acesta cu toată casa lui și cu mulțime de oameni. Și venind ei pe apa Dâmboviței, început-au a face țară nouă.

(după Letopisețul Cantacuzinesc)

Bătălia de la Posada, ilustrată în Cronica pictată de la Viena

File de legendă

Umblând păstorii în munți, conduși de Dragoș de la Maramureș, au dat de o fiară ce se cheamă bour și după multă goană ce au gonit-o prin munți cu dulăii, au scos-o la șesul apei Moldovei. Acolo fiind și fiara obosită, au biruit-o la locul unde se cheamă acum Boureni și așa au întemeiat un stat. Și stema țării este un cap de bour.

(după cronicarul Grigore Ureche, Letopisețul Țării Moldovei)

Bogdan I, întemeietor al Moldovei

Bogdan I

La câțiva ani după Dragoș, tronul Moldovei a fost ocupat de **Bogdan I**, un voievod venit, la fel ca și primul întemeietor, din nordul Transilvaniei (Maramureș). Ca urmare a „descălecatului” lui Bogdan, Moldova a devenit un stat independent. Urmașii săi au condus, în continuare, această țară medievală.

Țările Române în secolul al XIV-lea

Voievod sau domnitor?

Ruinele Curții domnești de la Târgoviște

Conducătorii Țării Românești și ai Moldovei au fost numiți, în Evul Mediu, atât **voievozi**, cât și **domnitori** (sau domni). Cuvântul *voievod* făcea referire la faptul că domnitorul era comandantul suprem al armatei. Cuvântul *domnitor* (domn) însemna că cel numit astfel era stăpânul întregii țări, conducătorul ei. În Transilvania, conducătorul a fost numit *voievod* până în secolul al XVI-lea, apoi *principe*.

Voievodul, împreună cu familia sa, slujitorii, cei apropiați lui, trăiau la Curtea Domnească. El era ajutat în conducerea țării de boierii care formau Sfatul Domnesc. Aceștia erau numiți și *sfetnici* (sfătuitori).

În acele timpuri, în lume...

ANUL 1000

ANUL 1088

ANUL 1206

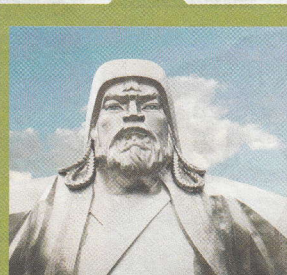
ANUL 1337

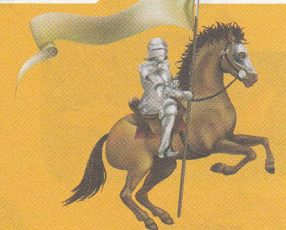
Vikingii, navigând pe Oceanul Atlantic, ajung în America de Nord.

La Bologna se înființează prima universitate din lume.

Ginghis-Han devine conducătorul mongolilor.

Începutul Războiului de 100 de Ani, purtat între Anglia și Franța (1337–1453).